Методичні рекомендації
щодо організації та проведення ІІ етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії у 2023/2024 навчальному році

О. В. Григорович, методист
Центру методичної та
аналітичної роботи
КВНЗ «Харківська академія
неперервної освіти»,
067-685-4233

Загальні положення. На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 31.10.2023 № 1330 «Про проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів і турнірів у 2023/2024 навчальному році», керуючись Положенням про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17.11.2011 за № 1318/20056 (із змінами), відповідно до листа Департаменту науки і освіти Харківської обласної військової адміністрації від 02.11.2023 № 01-33/5154 в районах Харківської області та міста Харкова **17 листопада 2023** року буде проведено ІІ (районний) етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії (далі – ІІ етап олімпіади) для учнів 7–11 класів **у дистанційному або змішаному форматі** (за рішенням оргкомітету).

Основною метою проведення олімпіади з хімії є активізація творчих здібностей учнів (учениць), створення умов для їхнього розвитку та самовдосконалення, популяризація хімії як шкільного предмета серед учнівської молоді.

У ІІ етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії можуть брати участь учні / учениці 7–11 класів, які стали переможцями І (шкільного) етапу.

Звертаємо Вашу увагу на те, що **умовами проведення ІІ етапу** олімпіади є **добровільна** участь здобувачів освіти та дотримання законодавства України в частині **забезпечення заходів безпеки**, пов’язаних із запровадженням правового режиму воєнного стану в Україні.

У разі повітряної тривоги, відсутності електроенергії, інтернет-зв’язку в день проведення олімпіади рекомендуємо передбачити гнучкий графік, який дасть можливість узяти участь в олімпіаді всім учням, включеним у заявку закладу освіти.

Для проведення олімпіади **створюються районні** оргкомітет і журі.

Оргкомітет

До складу оргкомітету ІІ етапу олімпіади доцільно ввести представників від кожної територіальної громади. Оргкомітет вирішує питання про допуск команди до змагань за наявності заявки про участь команди в ІІ етапі олімпіади та звіту про проведення І етапу. У разі заміни з поважних причин деяких

учасників олімпіад керівник команди подає до оргкомітету оригінал нової заявки із зазначенням причини заміни учнів.

Оргкомітет здійснює таку організаційну роботу з підготовки та проведення олімпіади:

- розробляє Порядок проведення олімпіади;
- розробляє Інструкцію до виконання роботи й ознайомлює з нею учнів перед початком олімпіади;
- забезпечує порядок проведення олімпіади;
- створює комісію, яка здійснює реєстрацію учасників олімпіади, перевіряє відповідність складів команд до переліку осіб, поданих у заявках, наявність і правильність оформлення документів;
- ухвалює рішення щодо визначення переможців змагань, нагородження переможців і учасників олімпіади за поданням журі олімпіади, визначає остаточний склад команди для участі в наступному етапі змагань, готує документацію про результати виступу команд.

Звертаємо увагу, що оргкомітет готує звітні документи про проведення ІІ етапу олімпіади. З-поміж них є кількісні відомості про учасників олімпіади, які мають бути оформлені виключно за формою, наведеною в Положенні про олімпіади (додається).

Звіт про проведення ІІ етапу олімпіади та заявку на участь у ІІІ етапі олімпіади з хімії (у форматі MSWord і скан-копію з підписами й печаткою) слід надіслати протягом 10 днів після проведення олімпіади на електронну адресу chemistrysms@gmail.com (Олексій Владиславович Григорович).

Порядок підготовки до проведення олімпіади

Завдання олімпіади будуть створені у Google-формі та файлі MSWord.

Для дистанційного виконання завдань заклади освіти, учні яких за заявкою є учасниками ІІ етапу, збирають електронні адреси учасників(ць) олімпіади, на які будуть направлені посилання на Google-форму.

Учасники(ці) олімпіади повинні мати акаунт Google. **З одного акаунта Google може бути надіслана лише одна форма.**

Відділи освіти районних державних адміністрацій, Департамент освіти Харківської міської ради, керівники закладів освіти обласного та державного підпорядкування визначають **осіб, відповідальних** за проведення олімпіади.

Контактну інформацію про цих осіб (ПІБ, електронна адреса, телефон) треба заздалегідь повідомити на адресу center_ekspert@ukr.net відповідно до листа Департаменту освіти і науки. Рекомендуємо відповідальною призначати особу, яка вільно володіє програмними засобами Google, а також має акаунт на поштовому сервері @gmail.com.

За рішеннями оргкомітету учасники(ці) можуть виконувати завдання вдома або в заздалегідь підготовленому місці в закладі освіти.

Рекомендуємо **підготувати робоче місце** учасника / учасниці олімпіади, обладнане комп'ютером із підключенням до мережі Інтернет.

Порядок дій оргкомітету в день проведення олімпіади

У день проведення олімпіади о 8 годині ранку відповідальним особам буде надано доступ до Google-форм із завданнями, а також відправлено файл MSWord для організації очних змагань.

Після отримання доступу до завдань відповідальна особа має скопіювати Google-форми на свій Google-диск.

Олімпіаду рекомендуємо розпочати о 10-00. Тривалість виконання завдань — не більше 3 годин. Якщо оргкомітет приймає рішення щодо іншого часу початку олімпіади або її тривалості, то слід зробити відповідні виправлення в інструкції до олімпіади в Google-формі.

Олімпіадні завдання надсилаються учасникам за наданими закладами освіти електронними адресами за 10 хвилин до початку ІІ етапу в день проведення олімпіади.

Отримавши посилання на Google-форму, учасник(ця) знайомиться з інструкцією щодо виконання завдань, часом, відведеним на роботу, і розпочинає виконання. Деякі поля у формі будуть вказані як обов'язкові. Якщо вони не будуть заповнені, форму не буде прийнято.

Після завершення виконання завдань учасник(ця) перевіряє свої відповіді у полях форми та відправляє роботу.

Після відведеного терміну організатори закривають форму, відповіді після цього прийматися не будуть.

Розв'язки завдань олімпіади будуть надіслані відповідальним особам на зазначені електронні адреси після 13-00 у день проведення олімпіади.

У зв'язку зі складною ситуацією, пов'язаною з воєнним станом, не в усіх буде можливість організувати відеоспостереження, тому актуалізуємо, що віримо в чесність і порядність учасників. Також нагадуємо про дотримання академічної доброчесності.

Порядок дій у разі форс-мажорних обставин

У разі виникнення форс-мажорних ситуацій оргкомітет приймає рішення про інший час початку та закінчення.

Алгоритм організації та проведення ІІ етапу олімпіади має забезпечити максимальні умови для збереження життя та здоров'я учасників олімпіади.

Пропонуємо дотримуватися такого алгоритму дій учасників олімпіади та членів журі під час повітряної тривоги та/або відключення електроенергії, інтернет-зв'язку:

1. Дії в разі надходження сповіщення про повітряну тривогу в районі під час проведення випробування:

– на час оголошення тривоги доступ до завдань обмежується, проведення випробування зупиняється;

– секретар журі фіксує час призупинення виконання завдань і робить відмітку в протоколі;

– після відбою повітряної тривоги виконання завдань продовжується;

– секретар оголошує час, який залишається для виконання завдань, і робить відмітку в протоколі.

2. Дії в разі відключення електроенергії, інтернет-зв'язку в районі під час проведення випробування:

– на час відключення електроенергії доступ до завдань обмежується, проведення випробування зупиняється;

– секретар журі фіксує час виконання завдань і робить відмітку в протоколі;

– після включення електроенергії виконання завдань продовжується;

– секретар оголошує час, який залишається для виконання завдань, і робить відмітку в протоколі.

Особливості роботи журі під час перевірки завдань

Роботу журі можна також організувати в дистанційному форматі. Для цього після закінчення роботи учасниками(цями) та закриття Google-форми відповідальною за проведення олімпіади особою членам журі надсилаються посилання на файл із відповідями учасників(ць), у якому попередньо слід видалити особисту інформацію про учасників(ць) і замінити її на відповідний шифр. Оскільки резервна копія таблиці відповідей на Google-диску не створюється автоматично, то перед видаленням особистої інформації, щоб її не загубити, слід зробити резервну копію цієї таблиці.

Закриті завдання (на вибір однієї або декількох відповідей) перевіряються автоматично.

Члени журі оцінюють тільки відкриті питання, у яких слід уписати коротку числову або розгорнуту відповідь.

Після такої перевірки бали за неї додають до балів, отриманих після автоматичної перевірки.

Максимальна кількість балів, яку можна отримати за питання з короткою числовою або розгорнутою відповіддю, буде вказана у файлі з відповідями на завдання олімпіади.

Орієнтовні теми завдань ІІ етапу олімпіади

Комплект олімпіадних завдань охоплює матеріал, опанований учнями за попередні роки та І семестр поточного навчального року.

Клас	Тема	Типи завдань
7	Початкові хімічні поняття	1. Якісна задача на розділення сумішей. 2. Обчислення відносної молекулярної маси речовини за її формулою. 3. Обчислення масової частки елемента в складній речовині. 4. Складання хімічних формул за відомими масовими частками елементів. 5. Обчислення, пов'язані з визначенням хімічного елемента.

		6. Складання формул бінарних сполук за валентністю і визначення валентності за формулою. 7. Комбіновані задачі.
8	Кисень. Вода. Періодичний закон і Періодична система хімічних елементів. Будова атома. Хімічний зв'язок і будова речовини. Кількість речовини. Розрахунки за хімічними формулами.	8. Обчислення масової частки і маси розчиненої речовини в розчині. 9. Обчислення числа атомів (молекул) у певній кількості речовин. 10. Обчислення маси речовини за відомою кількістю і кількості речовини за відомою масою. 11. Обчислення, пов'язані з молярним об'ємом газів. 12. Обчислення із застосуванням закону об'ємних відношень газів 13. Обчислення, пов'язані з відносною густиною газів. 14. Обчислення з використанням об'ємної, масової, молярної часток газової суміші. 15. Визначення хімічної формули речовини за даними про її кількісний склад. 16. Задачі на встановлення кількісного складу сумішей. 17. Задачі на уявний хімічний експеримент і приклади властивостей речовин із різними типами кристалічних граток.
9	Основні класи неорганічних сполук. Розчини. Електролітична дисоціація. Константа дисоціації. Гідроліз солей.	18. Обчислення з використанням понять, пов'язаних із розчинами. 19. Молярна концентрація розчину та розрахунки, пов'язані з нею. 20. Обчислення за термохімічними рівняннями реакцій. 21. Задачі на «пластинку». 22. Швидкість хімічних реакцій. 23. Задачі на закон Гесса.
10	Найважливіші органічні сполуки (9 клас). Теорія будови органічних сполук. Вуглеводні	24. Знаходження молекулярної формули органічної сполуки. 25. Обчислення з використанням понять «масова та об'ємна частки» виходу продукту реакції.
11	Неметалічні елементи та їхні сполуки. Металічні елементи та їхні сполуки. Органічні сполуки.	26. Обчислення за хімічними рівняннями маси одного з добутих продуктів за масою вихідної речовини, що містить певну частку домішок. 27. Обчислення за хімічним рівнянням, якщо одна з реагуючих речовин дана в надлишку

Для якісної підготовки до олімпіади варто повторити матеріал, вивчений у попередніх класах. Рекомендуємо орієнтуватися на зміст завдань районних і обласних олімпіад за минулі роки, готуючи учнів до олімпіади.